



NVE

Postboks 5091 Majorstua

0301 Oslo

22. januar 2018

Dette brevet sendes på vegne av: *Harstad Turlag, Troms Turlag, NJFF-Troms, Naturvernforbundet Troms, 4H Troms, Troms Krets av Norges KFUK-KFUM Speidere, Nord-Troms Krets av Norges Speiderforbund, Troms Orienteringskrets, Nordnorsk Botanisk Forening, Norges Turmarsjforbund Troms, Troms Fylkeskystlag, Framtiden i Våre Hender Nord, Tromsø Casting- og Fluefiskerforening*

Høringsuttalelse til Turrelva kraftverk I i Tromsø kommune

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Troms er kjent med at NVE har mottatt søknad fra Småkraft AS om å bygge Turrelva kraftverk I i Tromsø kommune. Vi har samarbeidet med en rekke frivillige natur- og friluftslivorganisasjoner for å koordinere kunnskap og innspill til saken. FNF Troms ønsker å komme med følgende innspill:

Bakgrunn

Kraftverk Turrelva I ble omsøkt i 2010 som ett av 6 småkraftverk i en felles søknadsprosess med konkurrerende søknader fra Troms Kraft Produksjon (TKP) i Ullsfjord. Olje- og energidepartementet behandlet sakene i 2015 og det ble gitt konsesjon i kongelig resolusjon til TKP. Konsesjonen omfattet overføring av Turrelva og søknad om Turrelva I ble avslått. TKP har i brev av 18.10.2017 bedt om å frafalle konsesjonen og OED har tatt dette til etterretning (20.11.2017). Småkraft AS søker nå igjen om konsesjon for Turrelva I.

FNF Troms har fulgt Ullsfjord/Sørfjord-prosjektene lenge og har tidligere gitt innspill om de store natur-, friluftsliv- og landskapsverdiene som er knyttet til området. Naturvernforbundet har på nasjonalt nivå løftet fram Ullsfjordvassdragene som prioritert å bevare. De trekker fram Ullsfjorden som en av Norges flotteste fjordlandskap knyttet opp mot en eventyrlig fjellheim av isbreer, breelver og småvann. Fjellområdene mellom Lavangsdalen, Breivikdalen og Sørfjorden/Ullsfjorden kalles gjerne for Stormheimen, eller Meahccivaggi, og er et større sammenhengende fjellområde med stor grad av urørthet. Kvalitetene for friluftsliv, gamle ferdselsveier og kulturhistorie er også store.

Friluftsliv

Friluftslivet er relativt lite beskrevet i søknaden, og konsekvensene er satt til liten. FNF Troms vil vise til en relativt ny kartlegging av friluftslivsområder som Ishavskysten friluftsråd har hatt prosjektansvaret for. Nedre deler av Turrelva ligger innenfor et viktig friluftslivsområde (B-verdi), kalt *Sjøvassbotn nærområde* (se [link](#)). Dette er et nærturområde som hovedsakelig benyttes av lokale, hytteeiere osv. Øvre deler av elva ligger i et større registrert friluftslivsområde (C-verdi), kalt *Gjømmerdalsbreen og nordover* (se [link](#)). Dette er en del av et stort turområde uten tilrettelegging. Selve lia i skogen like ved elvestrengen blir etter hvert bratt og utilgjengelig, og er neppe i mye bruk. Litt lengre vest går det derimot en sti østover, oppover rabbene, som ender opp i Turrelvdalen. Dette området bærer preg av noe mer bruk, selv om det ikke er av de mest brukte utfartsområdene. Verdien for de som velger å legge turen dit er desto større og naturkvalitetene er



Forum for
natur og friluftsliv
Troms

FNF Troms, Holtvegen 66, Pb. 2284, 9269 Tromsø
troms@fnf-nett.no / 4141 7339
www.fnf-nett.no/troms
Ogr.nr.: 996 197 786

betydelige. Det er et relativt bynært område med stor grad av urørthet, noe som fyller en funksjon som uberørt friluftsområde og gir en klar verdi. Det store potensiale for bruk av dette større området synliggjøres også i verdikartleggingen. Med en gang en kommer over brinken til Turreldalen er området urørt, lettgått og attraktivt. Det gir også en storartet utsikt over dalen og mot Lyngsalpene.

Et moment som ikke er diskutert i søknaden er virkningen tiltaket vil ha på friluftslivet på andre siden av dalen. På sørsiden ligger et viktig friluftsområde som har roligere former, bedre tilgjengelighet, flere stier, samt trolig større bruk. Inngrepene med vei og nedgrav rørgate på motsatt side vil bli svært karakteristisk i landskapet, og vil kunne bidra til å forringe de naturkvalitetene som er der i dag. Fraføringen av vann vil også redusere opplevelseskvaliteten av elva både visuelt og hva lyden angår. FNF Troms mener de negative konsekvensene for friluftsliv blir større enn hva som framkommer i søknaden.

Landskap

Landskapet i området er av stor verdi og preget av høyfjellsterreng, breer, elver og vann. Geologien i området er spesiell, og det er tidligere kommentert av fylkesmannen m.fl. at utredningen av dette temaet er mangelfull. Inngrepet vil føre til et bortfall av 2 km² INON sone 1 (3-5 km fra inngrep) og 0,8 km² villmarkspregede områder (> 5 km fra inngrep), samt vil berøre et større sammenhengende område med urørt preg. Sistnevnte gjelder særlig når en bikker over brinken inn i selve Turreldalen. Planlagt inntak og vannspeil med påfølgende nedgravd rørgate vil være godt synlig i Turreldalen og påvirke høyfjellsterrenget.

Provisorisk vei og nedgravd rør er planlagt gjennom drøye 280 høydemeter i en relativt bratt fjellside. Det påberegnes en del sprenging i øvre og midtre deler og bredden kan fort komme opp i 20 meter. For veien må stigningsforholdet tilpasses fremkommeligheten for hjullastere m.m. og veien vil slynge seg oppover lia. Søker anslår at de vil kunne holde seg innenfor en bredde på ca 80-90 meter. Vei og rørgate vil skape store synlige inngrep i dette verdifulle fjellandskapet. Selv om revegetering er planlagt vil det erfaringsmessig ta lang tid og inngrepene vil likevel prege området. Eksisterende grustak på vestsiden av elven er et betydelig inngrep i dag. Likevel mener FNF Troms at dette ikke rettfærdiggjør et nytt inngrep på østsiden. Småkraftverket vil gå langt høyere opp i fjellsida, inn i Turreldalen og prege området i en helt annen skala enn dagens inngrep.

I retningslinjene for små vannkraftverk står det «*Generelt er det svært lite INON igjen i kystnære områder. Inngrepsfrihet fra fjord til fjell, uavhengig av sone, tillegges spesiell vekt.*» Selv om INON er avviklet som verktøy i arealpolitikken, gir det likevel en indikasjon på hva som bør vektas. Turrelva er en karakteristisk kystnær elv fra fjord til fjell som det er ekstra viktig å ivareta. Elva ligger også åpent i landskapet og er preget av en rekke stryk og fosser. Fraføringen av vann vil svekke elva som landskapselement. OED sin beslutning om overføring av Turrelva aksepterte reduksjon av vann, men dette ville spare landskapet for inngrep fra vannvei og rørgate. I dette prosjektet belastes området med begge deler. Det finnes mange småkraftprosjekter som er langt mer skånsomme mot landskapet enn Turrelva I. FNF Troms mener inngrepet vil ha stor negativ innvirkning på landskapet.

Naturmangfold

I følge miljørapporten med utredning av biologisk mangfold har området middels verdi for dette temaet. På kote 60-80 ligger naturtypen fosse-eng som karakteriseres som viktig for biologisk mangfold, og det nevnes blant annet at artsmangfoldet av moser er uvanlig høyt. Dette er i fossesprøytsonen fra Turrelvas største foss. Det trekkes også fram at denne lokaliteten har et visst potensial for naturlig sjeldne moser knyttet til fossesprut og sigevann. Rapporten vurderer påvirkninga av fosse-enga å være middels til stor negativ. I følge den biologiske rapporten hekker sannsynligvis både kongeørn og fjellvåk i Turreldalen, og tiltaket vil kunne ha negative konsekvenser på disse i anleggsfasen. Fossefall er registrert i vassdraget og levevilkårene vil kunne reduseres ved en utbygging. Avbøtende tiltak er nødvendig dersom konsesjon likevel skulle gis. Den anadrome strekningen av elva utgjør ca. 50 – 100 meter før en foss danner et vandringshinder.

Samlet belastning

Småkraftutbyggingen går mot slutten, men det har blitt konsesjonsgitt og bygd en rekke småkraftverk i Tromsø og nabokommunene de siste årene. Den samlede belastningen på vassdragsnaturen og landskapet blir da særlig viktig å vekte. Småkraft har nylig fått konsesjon til Lavangselva og Vasselva kraftverk i Ullsfjordområdet. Begge vurderes som mindre konfliktfylte enn Turrelva I. De gjør ikke samme inngrep i et større sammenhengende område med urørt preg, samt har mindre konsekvenser for landskapet enn hva Turrelva I har. Prosjektet bør sees i sammenheng med småkraftpakken for Tromsø og Balsfjord som akkurat ble behandlet, hvor tre småkraftverk fikk konsesjon. Småkraftprosjektet må også sees i et overordnet perspektiv på hva som eksisterer i dag av inngrep og villmarksområder på større skala.

Dagens omfang fører til at NVE må hensynta lokale og regionale verdier i større grad, enn om det gjaldt et enkeltprosjekt. Dette gjelder både friluftsområder langs upåvirkede elver, intakt kyst-/fjellandskap, biologisk mangfold og naturtyper. Dersom mange nok fossesprutsoner, bekkekløfter og habitat til for eksempel fossefall blir utbygd, til tross for at de «kun» har lokal/regional verdi, vil dette kunne føre til store negative konsekvenser i sum. FNF Troms anbefaler NVE å legge særlig vekt på sumeffektene i saksbehandlingen, og å se at flere mindre/middels negative konsekvenser kan bli store. Særlig sammenlignet med det lille kraftutbytte som ofte er tilfelle ved småkraftutbygging, samt den utfordrende økonomien.

FNF Troms mener premissene for Turrelva I er annerledes i dag enn i 2013 da NVE innstilte for konsesjon, noe OED avsto. De store verdiene i området er i større grad synliggjort og den samlede belastningen har økt. Samtidig er fornybarmålene og elsertifikatavtalen i hovedsak nådd. Dette medfører at NVE må se saken i et nytt lys.

Konklusjon

Turrelva ligger i et større sammenhengende område med urørt preg og har store landskapsverdier. Verdiene for friluftsliv og biologisk mangfold er betydelige, særlig sett i sammenheng med den samlede belastningen på vassdragsnaturen i området. En realisering av Turrelva I kraftverk vil forringe disse verdiene vesentlig. Med bakgrunn i overnevnte vurderer FNF Troms at de allmenne interesser overstiger fordelene ved tiltaket og fraråder NVE å gi konsesjon.

FNF Troms ønsker NVE lykke til i videre saksgang og har tillit til at natur- og friluftinteressene blir ivaretatt.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Troms

Eivind Høstmark Borge
Fylkeskoordinator
FNF Troms

Kopi:
Fylkesmannen i Troms
Troms Fylkeskommune
Tromsø kommune